

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

27 май 2013 г. – Вариант 1

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. След смъртта на хан Кубрат, първият му син Батбаян (Баян):

- А) се заселва в Онгъла
- Б) остава в земите на прадедите си
- В) се установява в Панония
- Г) започва война срещу Византия

2. Кой е главният бог в пантеона на славяните?

- А) Дажбог
- Б) Перун
- В) Тангра
- Г) Сварог

3. Цитираният откъс от извора свидетелства за:

„Като научил това брат му Маламир, взел го за голяма беда, затова призовава брат си Енравота и обзет от ревност за отеческите си богове, се отнася към него не като към брат, а като към отстъпник от праотеческата религия. „Заповядвам ти или да се отстрижиш от чуждия бог, или знай, рекъл, че на тия – показал палачите и меча – ще бъдеш предаден днес!“

Из “Мъченичество на 15-те Тивериополски мъченици”

- А) отслабване на ролята на християнството в българското общество
- Б) преодоляване на противоречията между християни и езичници
- В) проникване на християнската религия в ханското семейство
- Г) влошаване на дипломатическите отношения с Византия

4. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?

- А) поява на богомилството; покръстване на българите; управление на хан Крум
- Б) въстание на Асен и Петър; въстание на Петър Делян; коронация на цар Калоян от Римската църква
- В) въстание на Петър Делян; битка при Тревненския проход; установяване на политическа зависимост от татарите
- Г) битка при р. Ахелой; покръстване на българите; събор в Преслав

5. Разпространението на богомилската ерес в България свидетелства за:

- А) духовна криза в обществото
- Б) стопански напредък на държавата
- В) засилване на ролята на църквата
- Г) укрепване на царската власт

6. Кое действие е извършено по поръка и със съдействието на княз Борис?

- А) презвитер Наум създава книжовна школа в Плиска
- Б) Кирил защитава славянския език на диспута във Венеция
- В) Теодосий Търновски основава Килифаревския манастир
- Г) Методий развива просветителска дейност сред панонските славяни

7. Възстановяването на Българската патриаршия става на:

- А) VI Вселенски събор през 680-681 г.
- Б) събора в Търново през 1211 г.
- В) събора в Лампсак през 1235 г.
- Г) събора в Преслав през 893 г.

8. Османското завоевание на България в края на XIV в. е улеснено от:

- А) създаването на съюзи между балканските владетели
- Б) политическата децентрализация на българската държава
- В) разцвета на Търновската книжовна школа
- Г) засилването на търговския обмен между балканските държави

9. С кое понятие се означава мюсюлманското религиозно право, което действа в Османската империя?

- А) танзимат
- Б) руммилет
- В) имарет
- Г) шериат

10. Водачи на Видинското въстание от 1850 г. са:

- А) Иван Кулин и Петко Маринов
- Б) Велчо Атанасов и Георги Мамарчев
- В) Дионисий Рали и Тодор Балина
- Г) Георги Раковски и Панайот Хитов

11. Тайният български централен комитет (ТБЦК) е създаден през:

- А) 1854 г.
- Б) 1862 г.
- В) 1856 г.
- Г) 1866 г.

12. През 1844 г. Неофит Бозвели и Иларион Макариополски връчват на Високата порта прошения, в които:

- А) предлагат създаването на дуалистична българо-турска държава
- Б) лансират идеята за уния с римокатолическата църква
- В) настояват българите сами да избират своите архиереи
- Г) начертават програма за национално освобождение

13. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?

- А) издаване на Хатихумаюн; създаване на униатска църква, начело с Йосиф Соколски; отпечатване на „Неделник“ от Софроний Врачански
- Б) написване на „История славянобългарска“ от Паисий Хилендарски; издаване на „Рибния буквар“ от Петър Берон; излизане на вестник „Дунавски лебед“ на Георги Раковски
- В) издаване на вестник „Знаме“ от Христо Ботев; написване на „История славянобългарска“ от Паисий Хилендарски; създаване на униатска църква, начело с Йосиф Соколски
- Г) откриване на Габровското взаимно училище; отпечатване на „Неделник“ от Софроний Врачански; издаване на вестник „Свобода“ на Любен Каравелов

14. С политиката на коя държава „Одеското българско настоятелство“ (ОБН) свързва освобождението на България?

- А) Великобритания
- Б) Русия
- В) Франция
- Г) Германия

15. Създадената, по силата на фермана от 28 февруари 1870 г., Българска екзархия е:

- А) емигрантска политическа организация
- Б) униатска църква
- В) самостоятелна българска църква
- Г) българска община в Цариград

16. Първата българска легия, организирана от Георги Раковски, има за цел да:

- А) търси решаване на българския политически въпрос по дипломатически път
- Б) навлезе в българските земи по билото на Стара планина и да вдигне въоръжено въстание
- В) подпомогне руската армия в Кримската война при преминаването на р. Дунав
- Г) води в славянските страни целенасочена пропаганда за освобождение на българите

17. Кое е цел на униатското движение сред българите?

- А) учредяване на емигрантска политическа формация
- Б) създаване на мрежа от български взаимни училища
- В) преминаване в лоното на римокатолическата църква
- Г) сформиране на въоръжен полк от хиляда души

18. Временното руско управление в България има за задача да:

- А) изгради основите на българската държавно-правна организация
- Б) определи столицата на Княжество България
- В) осъществи Съединението на Източна Румелия с Княжество България
- Г) избере първия български княз

19. Търновската конституция е приета на:

- А) 6 септември 1885 г.
- Б) 16 април 1879 г.
- В) 26 юни 1879 г.
- Г) 5 октомври 1878 г.

20. Кой е терминът, пропуснат в откъса?

„Чл. 10. .... утвърждава и обнародва приетите от Народното събрание закони”.
Из Търновската конституция

- А) Министърът на правосъдието
- Б) Министерският съвет
- В) Князът
- Г) Министър-председателят

21. Кое събитие се състои непосредствено след и във връзка с избухването на Младотурската революция?

- А) Берлинският конгрес
- Б) Съединението на Източна Румелия и Княжество България
- В) Кресненско-Разложкото въстание
- Г) обявяването на независимостта на България

22. Къде княз Фердинанд обявява българската независимост?

- А) в църквата „Св. 40 мъченици“ в Търново
- Б) в църквата „Св. Неделя“ в София
- В) от трибуната на Народното събрание в София
- Г) пред сградата на Народния театър в София

23. Кой термин съответства на действието, описано в откъса?

„Понеже българският народ и войската намират, че моето по-нататъшно стоеие на българския престол е вредно за интересите на страната, то аз се отказвам от престола, като обещавам, че не ще имам за него и занаяпред никакви претенции.

Бог да пази България!

Александър“

Из Указ на княз Александър I, 9 август 1886 г.

- А) интронизация
- Б) абдикация
- В) узурпация
- Г) коронация

24. Коя от посочените характеристики се отнася до понятието личен режим?

- А) отмяна на конституцията и въвеждане на военновременни закони
- Б) разпускане на Народното събрание и забрана на партиите
- В) налагане на едноличен контрол върху ключови лостове на властта
- Г) въвеждане на еднопартийна диктатура

25. От кой документ е откъсът?

„Чл. 21. Лицата от еврейски произход не могат: [...]

б) да бъдат избиратели или избираеми както в публични избори, така и в избори на всякакви дружества и сдружавания [...]

в) да заемат държавни, общински и други служби [...]

е) да встъпват в брак или извънбрачно съжителство с лица от български произход [...]

А) Декларация на правителството на Константин Муравиев (8 септември 1944 г.)

Б) Закон за защита на нацията (21 януари 1941 г.)

В) Манифест на цар Борис III за възкачване на престола (3 октомври 1918 г.)

Г) Програма на правителството на Отечествения Фронт (17 септември 1944 г.)

26. В следния откъс от документа правителството на Кимон Георгиев мотивира решението си за въвеждане на:

„Българи! Досегашната партийна политическа система окончателно се провали. Пълното разложение на партиите дълбоко засегна обществото, държавата и народното стопанство. Последвалата от това морално-политическа криза рискуваше да се обърне в държавна“.

Из Манифест към българския народ на правителството на Кимон Георгиев, 19 май 1934 г.

А) републиканска форма на управление

Б) еднопартийна диктатура

В) двупартиен политически модел

Г) безпартийна система

27. По силата на Ньойския мирен договор България губи:

А) Южна Добруджа

Б) Северна Тракия

В) Рило-Родопската област

Г) Пиринска Македония

28. Понятието диктатура означава, че:

А) управлението на държавата се осъществява в условията на спазване на политическите и гражданските свободи

Б) контролът над всички сфери в политическия и обществен живот се осъществява чрез използването на сила

В) Народното събрание упражнява парламентарен контрол върху действията на изпълнителната власт

Г) държавата се управлява според Конституцията и законите на страната

29. Светът навлиза в периода на „студената война“ след:

А) започването на Втората световна война

Б) разпадането на СССР в края на 1991 г.

В) обявяването на плана „Маршал“ през 1947 г.

Г) започването на „перестройката“ в СССР през 1985 г.

30. България получава покана за започване на преговори за присъединяване към Европейския съюз на:

- А) 10 декември 1999 г.
- Б) 28 юни 1991 г.
- В) 6 юли 1990 г.
- Г) 10 ноември 1989 г.

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете в хронологическа последователност три въстания на българите по време на византийското владичество XI-XII в.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на личността, която отговаря на описанието:

- А) владетел от IX в., осъществил покръстването на българите
- Б) книжовник от Преславската школа, автор на съчинението „За буквите”
- В) европейски държавник, пръв използвал израза „Желязна завеса”

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт:

- А) война за връщането на българското тържище от Солун в Константинопол
- Б) възникване на отшелническото движение в българските земи
- В) победа на българите над латинската кръстоносна армия, предвождана от Балдуин I Фландърски

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящия термин/понятие (*критор, комитат, регент, стратег, севастократор, диоцез*), който съответства на даденото определение:

- А) висша византийска титла, възприета през XIII в. и в България
- Б) временно изпълняващ върховната владетелска власт, поради непълнолетието на нейния носител
- В) административна област в българската държава през IX-XI в.

35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската история:

- А) ерес
- Б) абдикация
- В) атентат

36. Прочетете откъса и отговорете на поставените въпроси:

А) За кое събитие се отнася текстът и през коя година се е състояло?

Б) За кой български владетел се отнася?

В) Какво е значението на този международен акт за българската държава и църква?

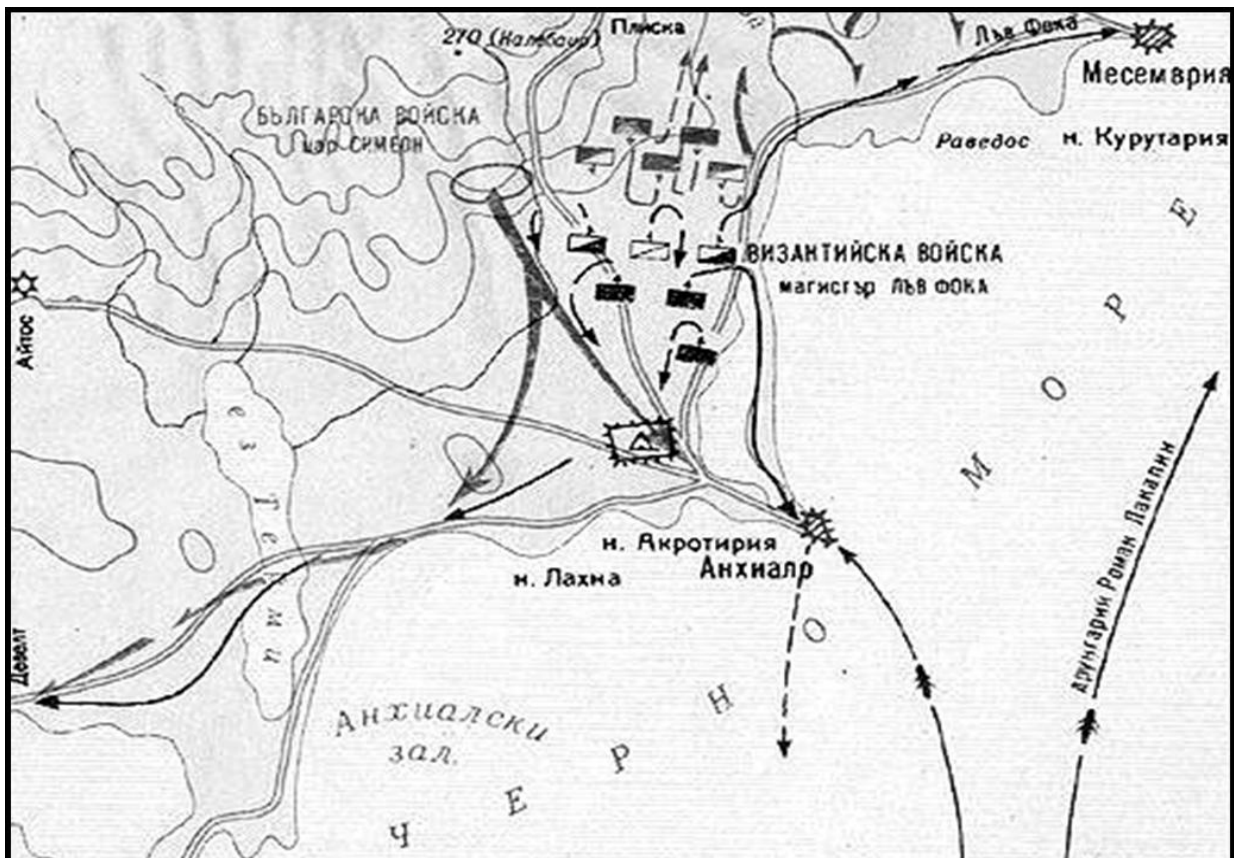
„И затова ние изпращаме от наша страна в България и Влахия обичния син Л[ъв], презвитер, кардинал на Светия кръст, легат на апостолическия престол, забележително начетен мъж [...], за да те помаже с нашия авторитет и власт, да ти даде царски скиптър и да ти наложи царска диадема“.

37. Разгледайте картосхемата и отговорете на поставените въпроси:

А) Кое от Симеоновите сражения е изобразено на картосхемата?

Б) През коя година се е състояло?

В) Коя от воюващите страни излиза победител?

38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси:

А) Кое победоносно сражение от българската история е изобразил художникът?

Б) При кой български владетел се е състояло то и през коя година?

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Какво е значението на българските антиосмански въстания от края на XVII в.?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Каква е международната обстановка в навечерието на въстанията?
2. Как протича Второто търновско въстание?
3. Как е подготвено и осъществено Чипровското въстание?
4. Как протича Карпошовото въстание?
5. Какви са общите черти и последиците от въстанията в края на XVII век?